

Mida on kolhoosi juhatusel ja liikmetel tarvis teada kolhoositurgudel kauplemisest

Turgude direktsoonide ja kolhooside revisjonikomisjonide poolt teostatud kontrollimistel on avastatud rida eksimusi kolhooside ühismajandite saaduste turustamisel. Tihti on need eksimused täielikus vastuolus ülesandega tugevdada kolhoosi ja kaitsta kolhoosi ühisomandit. Ebaõigel turustamisel kannatavad ka kolhoosnikute huvid. Mitmed kolhoosid on saanud ühismajandi saadusi turule kas ilma saatelehtedeta või puudulikult vormistatud saatelehtedega, kus ei olnud märgitud saaduse sort ja hind, puudusid kolhoosi esimehe või juhatuse liikme allkiri ja pitsati jäljed. Sellistel juhtudel tuleb turgude direktsoonil keelata müük kuni müügidokumentide vajaliku vormistamiseni.

Allpool selgitame küsimusi, mida on tarvilik teada kolhooside juhatustel ja kolhoosnikuil, et mitte eksida eeskirjade vastu müügidokumentide vormistamisel ja müümise organiseerimisel.

Kolhoos võib turustada ainult oma põllumajandussaadusi, mida võivad turul müüa ainult selle kolhoosi liikmed, saades tasu oma töö eest normipäevades. Isikute palkamine kolhoosi saaduste müüjaks turul, kes ei ole kolhoosi liikmed, ka alaliseks kauplemiseks kioskis või paviljonis, ei ole lubatud.

Turul kauplemisel peab müüjal alati kaasas olema kolhoosi juhatuse poolt antud turustamist lubav volitus, isikute tõendav dokument ja kolhoosniku tööraamat.

Kolhoosi juhatus on kohustatud müüjale kaasa andma saatelehe, millele tuleb juba kohapeal, enne kauba turule saatmist, märkida saaduste nimetus, sort, kogus ja hind. Kaasa tuleb anda ka kolhoosi poolt riiklike kohustuste täitmise tõend müüdavate saaduste osas.

Kui avastatakse, et müüja turustab saadusi kõrgema hinnaga, kui on kolhoosi juhatuse poolt kindlaks määratud, koostab turu inspektor või mõni teine turu töötaja akti, millest saadetakse ärikirjad kolhoosi juhatusele ja valla täitevkomiteele kolhoosi asukoha järgi.

Mitme saatelehe väljakirjutamine ühele ja samale saadusele erisuguste hindadega on keelatud.

Kui turuhinnad osutuvad madalamaks või langevad päeva jooksul madalamaks, kui on märgitud saatelehel, ja saaduste müümine määratud hinnaga on võimatu,

on lubatud hindade alandamine. Sel juhul koostatakse enne odavama hinnaga müügi alustamist akt, milles märgitakse uus alandatud hind ja realiseerimata kauba kogus, mis läheb müügile alandatud hinnaga. Aktile kirjutavad alla kolhoosi müüja, turu direktor ja maakonna, linna või rajooni täitevkomitee kaubandusosakonna esindaja. Ühe eksemplari sellest aktist peab müüja andma kolhoosi juhatusele koos müügist saadud rahaga.

Kehtivate eeskirjade järgi, mis on kinnitatud Kaubandusministeeriumi poolt, ja määruse «Kohalike turgude valitsemisest» järgi lubatakse kolhoosi liikmetel turgudel kaubelda ainult oma isikliku majapidamise toodangu saadustega, mida nad peavad müüma ise otse tarbijatele. Lähtudes sellest eeskirjast ei ole lubatud ühe kolhoosniku majapidamise saaduste turustamine teise kolhoosniku kaudu.

Et kolhoosnikutel üksikult oma saaduste turustamine on seotud raskustega (tööpäeva kadu jne.), on lubatud kolhoosnikutel oma saaduste ülejääke turustada kolhoosi müüja kaudu. Sel juhul lisatakse kolhoosi saatelehele juurde kolhoosniku kauba nimekiri, mis peab olema kinnitatud kolhoosi juhatuse poolt ja milles on näidatud saaduste turustamise kulude kattetuks kolhoosi kasutõ mahaarvatav protsent, mille ülemääraks on 10% saaduste müügihinnast. Tuleb silmas pidades, et kolhoosi ja kolhoosnikute samade saaduste ühine turustamine on lubatud ainult sel juhul, kui nende saaduste müük toimub ühtlaste hindadega. Kui kolhoosnik soovib oma saaduste eest võtta kõrgemat hinda kui kolhoos, on ühine müük keelatud. Ainult isiklikult ise oma põllumajandussaadusi turustades võib kolhoosnik neid müüa ükskõik millise hinnaga.

On vajalik, et kolhoosid asutaksid saaduste kokkutoomise ja kogumise punkte, näiteks piima (mille turustamine nõuab kolhoosnikutelt eriti sagedast turuletõomist), juurvilja, kartulite jne. kokkutoomiseks. Kolhoosnikute isikliku majandi saaduste organiseeritud müük kolhoosi kaudu vähendab kolhoosnikute tööpäevade kadu ja soodustab töödistsipliini kindlustamist kolhoosis, kuid saaduste organiseeritud kokkutoimine peab toimuma vabatahtlikkuse alusel ja igasugune pealesundimine on keelatud. Siin on vaja kolhooside juhatustel kolhoosnikute seas

teha süstemaatilist selgitustööd, tõstes esile kolhoosi kaudu organiseeritud turustamise häid külgi, näiteks, et kolhooside juures organiseeritud saaduste kogumise ja kokkutoomise punktide kaudu on hoipsam ja otstarbekam oma saaduste turule müügiesaatmine.

Turgudel võib müüa ainult kvaliteetlisi põllumajandussaadusi alles pärast nende toidukõlblikkuse kindlakstegetmist, mille kohta turgudel on tervishoiuorganite poolt maksma pandud kindel kord.

On soovitatav, et kolhooside juhatused sõlmiksid kolhoositurgude direktsoonidega lepinguid alaliste müügipunktide loomiseks turgudel. Seejuures võib kolhoos kas rentida müügipunkti, näiteks kioski, või ehitada turule oma alalise müügipunkti. Alalise müügipunkti avamiseks on vajalik kolhoosi üldkoosoleku otsus ja kohaliku täitevkomitee nõusolek. Ka müüja tuleb määrata kolhoosi üldkoosoleku otsusel. Lepingud kolhooside ja turgude vahel on kasulikud veel sellepärast, et lepingute alusel on kolhoosidel võimalik oma saaduste süstemaatiline turustamine.

Lepingud peavad sisaldama vastastikuseid, kummagi lepinguosalise poolt endale võetud konkreetseid kohustusi, kusjuures kolhoosil tuleb lepingu sõlmimisel endale võetud kohustuste osas lähtuda kolhoosi kinnitatud tootmisplaanist.

Kolhooside revisjonikomisjonid peavad pidevalt jälgima, et saadusi ei saadetakse turgudele enne kõigi riiklike ülesannete täitmist ja vajalike fondide loomist kolhoosis. Revisjonikomisjonid peavad kontrollima kolhoosi saaduste müügi korraldamist, müüdavate saaduste hindade õiglast määramist saatelehe koostamisel. Väärnähtuste kohta on tarvis koostada aktid, mis tuleb esitada kolhoosi juhatuse või liikmete üldkoosolekule seisukohavõtmiseks.

Üks vahendeid kolhoosi saaduste õige müümise kontrollimiseks on järelejäädud kauba täpse koguse kindlaksmääramine üksikute kaubaliikide järgi ja selle võrdlemine raamatuliste andmetega, kusjuures kauba jääkide kontrollimist tuleb teostada kolhoosi kaubandust juhtiva kolhoosi juhatuse liikme juuresolekul.

Niisugused on tähtsamad eeskirjad, milledest kinnipidamine väldib eksitusi ja aitab kaasa kolhoosikaubanduseks turgudel.

K. RAUD.